СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 179. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 4-го серпня 1938. No. 179. Jersey City, N. J., Thursday, August 4, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НА ПІВДНІ ВИБИРАЮТЬ ВОРОГІВ РУЗВЕЛТА

РИЧМОНД (Вірджінія). — У правиборах до конґресу, що відбулися тут у вівторок, програли Вилйєм Дод та конґресмен Норман Р. Гамилтон, котрі заявлялися публично за реформи президента Рузвелта. Програ прихильників президента замітна передовсім зогляду на недавні відвідини південних стейтів президентом Рузвелтом.

Неменше замітні були вибори номінатів у стейті Канзас, де на номінацію з Републиканської Партії кандидував священик Джералд Б. Винрод, котрого противники обвинувачували за націстичні тенденції. Винрод перепав.

У Мізурі номінаційні вибори зазначилися прогрою сильної політичної машини Прендерґеста в Канзас Сити.

СУДДЯМ ЗАКИДУЮТЬ ЗВЯЗКИ З РЕКЕТІРАМИ.

НЮ ЙОРК. — Прокуратор Томас Е. Дюі виступив з публичним закидом, що три міські судді, а саме: Вилйєм Копленд Додж, Гюлон Кепшо і Френсиз Ервін були звязані з льотерійним рекетом, званим полісовим, через Джеймса Гайнса, провідника відомої організації Демократичної Партії в Ню Йорку, Тамані Гол. На чолі рекету стояв колись звісний бандит Артур Флеґенгеймер, званий Доч Шулц.

Суддя Ервін помер у 1935 році, а суддя Копшо ще далі засідає на судейськім кріслі. Він покінчив був стейтову військову академію в Чарлстоні, Савт Каролайна, і був іменований суддею посадником Джімі Вокером.

Суддя Кепшо був звязаний тісно з лідером Демократичної Партії Кітинґом і за заслуги для партії був номінований суддею посадником Вокером, а потім О'Брайеном.

Суддя Додж був прокуратором перед Дюієм.

БОРОТЬБА В АЙОВІ ЗА ВЛАДУ ВЕДЕТЬСЯ ДАЛІ.

ДЕ МОЙН (Айова). — Ґубернатор Крешел, що заборонив екзамінаторові Краєвої Ради Робітничих Відносин відбувати переслухання в справі страйку в фабриці Мейтеґ Ко. в Нютоні, пробував довести до якогось компромісу з федеральним урядом у цій справі, але його заходи не вдалися. Він хоче відкрити брами фабрики, не зважаючи на страйк робітників, та дати охорону фабрикантам, але це йому важко зробити через переслухання Ради. Покищо не відомо, чи він рішиться на насильне відкриття фабрики, чи на заборону переслухань. Рада Робітничих Відносин заявилася проти переривання переслухань.

РУЗВЕЛТ ОБМЕЖИВ СВОЇ ПОДОРОЖІ З ПРОМОВАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт відкинув думку деяких своїх дорадників вибратися в ще одну „неполітичну туру" по західних і південних стейтах з промовами. Він візьме участь у відкритті Інтернаціонального Мосту в Порт Гюрон, а потім вернеться до свого приватного маєтку в Гайд Парку, Ню Йорк.

ТОВАРИСТВО ПОЗИВАЄ В СУД СОЮЗ ЮНІЙ.

ВАШИНҐТОН. — „Краєвий Союз Агентів Промислового Забезпечення" вніс до федерального суду позов проти Комітету Промислових Відносин, котрим домагається відшкодування в сумі 1 міліона долярів за образу чести й шкоди, нанесеної комітетом організації.

Союз асекураційних аґентів каже, що Комітет Промислових Відносин представляв цей Союз за компанійну юнію й цим наніс організації багацько нечести й клопоту.

СМЕРТЬ ВЕЛИКАНА.

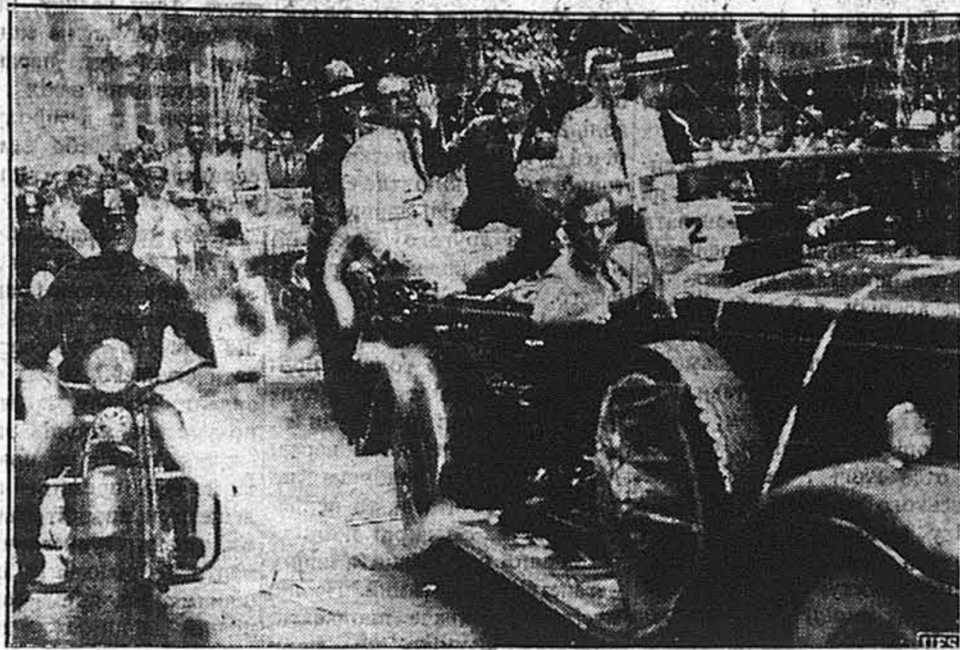
ЮКІЯ (Каліфорнія). — Тут помер широко відомий в Америці великан Джан Асен. Він був високий 8 стіп 9 цалів і подорожував з цирком 25 літ. Важив тоді 503 фунти. Кілька літ тому покинув цирк і став грати в фільмах, але захорів на боляк на мозку, вихуд до 246 фунтів і покинув грати. Тепер він помер у домі божевільних.

БАГАТО ВИПАДКІВ ЧЕРЕЗ СПЕКУ.

ВАШИНҐТОН. — У багатьох містах спека досягнула у вівторок рекордової висоти. Міліони людей покинули міста й поспішили на морські береги й на стави, де було немало випадків з необережним купанням. Було багато випадків сонячного удару. В Ню Йорку померли 3 особи від сонячного удару, а 4 інші втопилися.

ВИБУХ НА РИБАЦЬКІМ ЧОВНІ НА МОРЮ.

БРІЕЛ (Ню Джерзі). — Сім осіб з цеї місцевости вибралися через спеку на море ловити риби. Коли їх човен „Фламінґо", що має 38 стіп довжини, був 5 миль від берега, на ньому вибух збірник ґазоліни й човен занявся. Капітан пробував без виліду погасити вогонь. Полумя човна побачив капітан рибацького човна „Гулд", поспішив йому на ратунок і перебрав усіх людей до свого човна.

ШІКАҐО ВИТАЄ ЛЕТУНІВ.

Шікаґо дало Говардові Гюзові і його чотирьом товаришам, що з ним облетіли світ у рекордовім часі, врочисте приняття, не гірше від того, яке звичайно дає таким подвижникам Ню Йорк. Летунів видно на авті з числом 2.

ПІДСТУП ПАЧКАРІВ ОПІЮ НЕ ВДАВСЯ.

Поліція в Марсей викрила в одному з митних складів щість скринь опію, які надано як посилку вудженин. Поліція арештувала одного купця з Марсей, який з доручення свого клієнта мав вислати скрині до Марока. Арештований заявив, що не знав, що було в скринях. Поліція ствердила, що арештований був уже караний кількакротно і перед двома роками брав участь у стрілянині в однім з кабаретів на Монмартр підчас порахунків двох ватаг пачкарів наркотиків і паризьких ґенґстерів.

І В ЦИГАНІВ Є ЖИДИ.

Підчас процесу проти циганів, а це Перки Кольонипер, Марії Кімель і Степана Біляґи, за крадіж, у суді в Дрогобичі зізнавав як свідок 19-літній циган Берль Сальмен, мойсеєвого віроісповідання. Ще як півторарічна дитина попав Сальмен між циганів і від того часу перебуває з ними. Притім зовсім став до них подібним, хоч знає, що він жид.

ВИСТРІЛЯЛИ ВСІХ ПСІВ У МАНАЄВІ.

Скажений пес покусав свого власника І. Дика та його доньку в Манаєві, пов. Зборів, кільканацять псів, коня і корову. Наслідок був такий, що покусаний кінь теж сказився. Коня вбили з доручення ветеринарного лікаря. Вистріляли теж усіх псів у Манаєві. Покусаного господаря та його донькою заопікувалися лікарі. В сусідній громаді Гарбузів скажений пес покусав господаря Івана Кривчука, яким теж заопікувалися лікарі.

ЗА ОБРАЗУ ПОЛЬСЬКОЇ АРМІЇ.

За образу польської армії окружний суд у Бидґощі засудив німку Марію Кравзе з Осєка на 8 місяців вязниці без завішення виконання кари.

ПРИРІСТ ЯПОНЦІВ.

Населення Японії збільшилося впродовж 1937-го року на 972,510 осіб. Статистичний уряд у Токіо нотує в згаданому часі 2,180,589 народин і 1,208,079 випадків смерти.

НА НАШІЙ, НЕСВОЇЙ ЗЕМЛІ.

Солотвинські копальні це чужий острів на нашій землі, який до сьогодні не носить ніяких признак того факту, що знаходиться на Закарпатті. Хоч там здобувають один з найцінніших наших природніх скарбів, сіль, яку що-дня ваґонами вивозять у далекі краї, в солотвинських копальнях не знайдете ні однісінького українського надпису. Всюди надписи чеські, мадярські, навіть румунські. В копальнях працюють чехи, мадяри й румуни, а з українців може знайдете двох-трьох робітників. На дирекції копалень, у копальнях, в купелі, на громадянській школі, на склепах, гостинницях самі чужі надписи. Людині не хочеться вірити, що знаходиться на автономній території Підкарпатської Руси.

Це іґнорування наших прав і нашого першенства в солотвинських копальнях болючо вражає кожного переїжджаючого українця. Це до глибини серця разить наших туристів, які з оґірченням покидають цей штучний, чужий острів. — („Нова Свобода").

НЕДОСТУПНИЙ ВЕРХ ГІМАЛЯЇВ.

Прогулька анґлійців, що хотіла здобути найвищий верх Гімаляїв, Еверест, мусіла відступити від своїх плянів з приводу некорисних атмосферичних умовин. Цього року прогулька вже не буде вибиратися мабуть на верх недоступної гори.

ДЕВЯТНАЦЯТИЙ РАЗ ПІДДАЄТЬСЯ ОПЕРАЦІЇ.

Відомий паризький лікар електрорадіольоґ паризьких шпиталів, Туршін, мусів піддатися 19-тій зчерги операції тому, що недуга далі поширюється. Лікар Туршін важко занедужав від раду. Лікареві відтяли вже долоні і рамена.

СКЛАДИ МУНІЦІЇ ВИБУХЛИ ВНАСЛІДОК СПЕКИ.

В форті Афумарці коло Букарешту наступив вибух, спричинений спекою, що триває вже 10 днів. Три склади муніції знищені. Число жертв неустійнене.

БАНДИТИЗМ ПІД КОЛОМИЄЮ.

В кількох селах Коломийщини загніздився бандитизм, зокрема опанував такі села: Ключів Великий, Мишин, Вербіж Великий, Сопів, Кіданч, Дятківці і Раківчик. Бандитизм в останніх чотирьох селах так розрісся, що люди вечором не виходять з хати, між собою розмовляють з острахом, бандитських подвигів голосно не обговорюють або взагалі про них не говорять. В останніх двох тижнях бандити обікрали кооперативу в Кіданчі, сильно побили і зранили касієра кооперативи в Дятківцях, обікрали сторожа кооперативи в Кіданчі, який, ночуючи в кооперативі, лишив господарство на жінку і діти, вкінці обікрали кооперативу в Сопові. Неймовірне, але правдиве. Інтервенція в поліції залишається без успіху. Крім того поліція приходить на місце злочину дуже пізно. Нарід шепоче і не може собі пояснити, як довго будуть тревати ці нечувані ненормальні відносини. Дивуються тимбільше, що бандитські напади відбуваються під самою Коломиєю.

ГРАБУНКОВИЙ НАПАД ПІД ГОРОДЕНКОЮ.

4 км. від Городенки невідомі бандити напали на купців Янкнера, Бухгальтера і Нахтіґаля та забрали їм 400 зл. Крім того бандити перетяли посторонки від воза, щоб унеможливити погоню.

ГРАД У ЧОРТКІВЩИНІ.

Над громадою Скородинці, пов. Чортків, лютував буревій з градом, що знищив збіжжя на просторі 300 морґів. Шкода сягає понад 25,000 злотих.

НА ОЧАХ ПУБЛИКИ КРОКОДИЛЬ ЗІВ ХЛОПЦЯ.

Під селом Шаляль у горішнім Єгипті крокодиль схопив хлопця, який купався з іншими дітьми, і зїв його на очах мешканців села та поліції, що стріляла до нього з крісів майже дві години. Одначе крокодиль преспокійно пливав по воді і щойно по двох годинах пірнув під воду.

СОВЄТСЬКО-ЯПОНСЬКІ БОЇ ПРОДОВЖАЮТЬСЯ

ТОКІО. — Комунікат японської армії подав до відома, що совєтські війська в числі шістьох дивізій пішли наступом на японські позиції й у висліді між японськими і совєтськими військами вивязалася сильна боротьба, в якій совєтські війська зазнали великої поразки. Вечером того самого дня совєтські війська знов пішли в наступ, але японці знов їх відкинули з великими втратами. Крім жертв у людях совєтські війська втратили 30 повзів.

МОСКВА. — Комунікат совєтського уряду признає, що на Далекому Сході, на пограниччі Совєтів і японської провінції Корея, ведуться завзяті бої. Вину за те приписує Москва Японії, кажучи, що остання її спровокувала. Комунікат твердить, що в тих боях японці зазнали великих утрат в людях і воєнному матеріялі. Совєтський уряд видав пересторогу, що ці бої можуть розвинутись у справжній конфлікт.

НАСТРОЇ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН. — Німецькі круги стараються вплинути на Японію, щоб вона ще не розпочинала боротьби з Совєтами, а то тому, що Німеччина серед нинішніх обставин не всилі Японії помогти. Німеччина є розделена від Совєтів іншими державами, які не перепустять німецьких військ. Щоб дістатись до Совєтів, Німеччина мусілаб наперед розбити ті держави, а це викликалоб світову війну, до якої Німеччина ще не готова. Її армія ще не є як слід озброєна, а також її границі, головно з боку Франції, ще не є як слід укріплені. Тому вона, хоч симпатизує з Японією, тепер їй на поміч не піде.

З ЕСПАНСЬКИХ БОЇВ.

ГЕНДАЄ. — На еспанських фронтах далі ведуться завзяті бої. Офензива червоних уже цілковито припинена. Коло 50,000 червоних військ, які в наступі на націоналістів перейшли ріку Ебро, знайшлися тепер у дуже небезпечному положенні. Вони є окружені з трьох сторін націоналістичними військами і їм грозить цілковите знищення. Переходячи ріку по понтонах, вони не могли взяти з собою тяжких гармат, ні повзів, а також відповідних засобів амуніції.

ЗАГАДКОВІ ЗНИКНЕННЯ УКРАЇНЦІВ.

ЛЬВІВ.— Українська львівська преса обговорює загадкові випадки зникнення свідомих українців. Минулого року і на весну цього року пропали в таємничий спосіб у Бережанщині такі свідомі українці: Микола Пришляк, Роман Кадайський та його жінка, з Гинович. Тепер така сама доля стрінула 19-літню дівчину Ярославу Шпирку з Комарівки, повіт Бережани, яка пропала в ночі з 20 на 21 липня ц. р. З оповідання її матери виходить, що пять тижнів тому підкинено їй картку з погрозами, щоб вона перестала займатися працею в читальні, бо жде її смерть. Тому треба здогадуватися, що дівчина впала жертвою тих, яким не подобалася праця в читальні та в інших українських установах. Ярославу Шпирку забрали з замкненої стодоли підчас великого дощу так, що щойно рано другого дня знайдено її спідничку і білля. Напасники дісталися виломаними дверцятами від стриху, а вийшли головними дверми, відсунувши засув.

ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ ПОСЛА БАРАНА.

ВАРШАВА. — Посол Баран вніс у польському соймі інтерпеляцію в справі нищення і палення українських православних церков на Холмщині, Поліссі і Підляшші. В тій інтерпеляції посол Баран вичислив поіменно 107 українських сіл, у яких влада розвалила православні церкви. В деяких випадках невідомі справники підпалювали церкви, але польська поліція цілком нічого не робила, щоб викрити справників, даючи тим до зрозуміння, що підпал був виконаний за її згодою. Це татарське нищення українських церков відбувалося впродовж двох місяців. Воно продовжується далі.

ЧИСТЯТЬ ЗАКРИВАВЛЕНИМИ РУКАМИ.

МОСКВА. — „Правда" доносить, що в уральській фабриці будови машин, „Уралмас", перевели совєтські власті основну „чистку" й усунули 250 службовиків як „ворогів народу". На їх місце поставили „стахановців". Та хоч чистку перевели, то фабрика далі випускає дуже лихі машини, так, що вони до вжитку цілком не придатні. „Правда" твердить, що винуваті за те німці-фахівці, які завідували цею фабрикою.

ФРАНЦУЗЬКО-НІМЕЦЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ДОГОВІР.

БЕРЛІН. — Німеччина підписала з Францією економічний договір, на основі якого Німеччина зобовязалася звернути австрійські довги на той сам спосіб, як згодилась їх повернути Анґлії. Інші точки договору передбачають також виміну продуктів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„МОЦАРСТВОВІСТЬ ПОЛЬЩІ"

Польщі потрібно тверезих і відважних людей, котрі на її адресу висказалиб час до часу слова остороги. Бо Польща занадто закохана в собі, занадто вірить у свої сили.

Вірити у свої сили — це не лиха річ. Але треба мати у цьому міру. Бо коли людина з надмірної віри візьметься за чин, який рішучо понад її сили, то вона скінчить невдачею, або й катастрофою. А до такої катастрофи прямує Польща, стараючися силою винародовити одну третину своїх громадян, серед яких є поверх сім міліонів українців. Історія не знає випадку, в якім 20-міліоновий нарід силою винародовив би сім міліонів іншого народу. Були випадки злиття, в яких два, чи більше народів сходилися разом і разом творили суспільний устрій. Перемішавшись осьтак, вони творили щось третє. Але щоб винародовлювали одні других при помочі розбою, насильства, економічного, політичного, культурного та релігійного гнету, цього історія не знає. Зате вона знає багато випадків, у яких гноблений нарід консолідувався, ставав до боротьби з гнобителем і з середини розсаджував його.

Польська інтеліґентна верства знає про ті випадки. А проте не вміє з них витягнути належних висновків. У відношенні до себе вона думає катеґоріями дітваків, які думають, що смерть забере когось чужого, але ніколи їх самих, чи когось із їх найближчої родини. „Ми цо іннеґо", думає польська провідна верства і далі гнобить свої національні меншини, далі годує свою суспільність мріями про „моцарство".

Обговорюючи ці „моцарствові" апетити Польщі, нюйорський „Нови Свят" з 28 липня ц. р. приносить редакційну статтю, в якій винятково говорить дуже тверезо: „Говорім про моцарствову Польщу часто", пишеться там. „Але говорім теж про підтягання Польщі вгору. Говорім про згоду, яка будує, і незгоду, яка руйнує. Говорім „свій до свого". Говорім про такі речі часто, але поважно і щиро".

І в тому випадку згадана редакційна стаття говорить „поважно і щиро"; та на основі польського статистичного річника наводить, якою назадницькою і відсталою в порівнянні з іншими культурними народами є Польща та які оманні є основи її моцарства. Наприклад, на 618,000 будинків у Польщі тільки 12.9% мають каналізацію, 15.8% мають водотяги, 37.0% мають електрику, 7.8% ґаз. А будинків, які малиб і ґаз і електрику, є всього 9.9%.

Замісць витрачувати гроші і зусилля на те, щоб завести ті модерні уліпшення, які в іншим культурнім суспільстві стали конечністю, Польща витрачує гроші на збroєння, армію, поліцію, при помочі якої гнобить інші народи та думає в той спосіб збудувати „моцарство". На вислід цієї політики, здається, Польщі не прийдеться довго ждати...

ГОДИНИ ПРАЦІ

Кілька днів тому американська секретарка праці, пані Перкінс, вернулася з Европи і сказала, що на робітничій конференції в Женеві представники всіх держав ухвалили одно дуже важне рішення: прямувати до запровадження 40-годинного тижня праці. А ми знаємо, що також в Америці пару місяців тому перейшов у федеральнім конґресі закон про довготу праці і найнижчу плату.

Нині цілий світ журиться тим. Бо справді це одно з найважніших питань, і воно матиме великий вплив не тільки на економічне життя краю, але й на моральне.

Всі ті особи, що є нині в силі віку, добре памятають, як учили їх у житті виконувати все з найбільшим поспіхом. Правда, вимагали від них не лищ поспіху, а й доброї якости праці, але про поспіх таки ніколи не забували. А американський поспіх то таки вже набрав смішних форм: „Горі оп, горі оп", „спіши, спіши", — отсе клич і закон американського життя. І щоб у поспіху виконати роботу, американці придумали ріжні системи, придумували машини. „Час, то гроші" кричали горячково всі і напружено думали над тим, щоб винайти якусь нову штуку, що заощаджувалаб час.

І заощадили. Так заощадили, що нині 12 мілонів людей крутяться і не мають що в руки взяти. А держава мусить їх удержувати. Але держава мусить сама звідкись ті гроші взяти. І вона бере: в тих людей, що працюють, у формі податків. Вислід того поспіху такий, що нині ще далі три четвертини громадян тяжко працюють, а одна четвертина нічого не робить, бо для неї роботи не стає.

Маючи це на увазі, аж проситься питання: чомуб не поділити працю між усіх і замісць того, щоб одні працювали по 8 годин денно, а інші цілком ні, щоб перші і другі працювали по сім, а навіть по шість годин на день. Зрозуміло, що, вкорочуючи робучий час, компанії і працедавці не повинні вкорочувати плати. Плата повинна бути та сама. Бо коли вкоротять плату, то тим добра вони людям не зроблять, а тільки міліони робітників заженуть у нужду.

Колиж бо працедавці не хочуть вкорочувати годин праці, задержуючи ту саму плату. Вони кажуть, що через те кошти виробу їх продуктів також підскочать. Та з другого боку, якби всі робітники пішли назад до праці, якби не було безробіття, то уряд не мусів би накладати на фабрики такі високі податки. Ті, що нині працюють, всеодно мусять удержувати тих, що не працюють. Уряд стягає з тих людей, що працюють, ріжного роду податки: безпосередні, а далі посередні, як податки від ґазоліни, тютюну, купна ріжних річей і т. п. Ті податки остаточно мусять відбитися з одного боку на ціні даного продукту, а з другого боку на рівні життя кожного працюючого.

Працедавці запевняли, що вони вкоротилиб години праці, а навіть заплатилиб рівночасно за повний час, якби то зробили всі фабрики нараз. Але коли одна фабрика це зробить, а решта ні, то перша збанкротує. Бо виріб продуктів першої подорожіє, а інших останеться той самий. Перша мусітиме дорожче продавати, інші ні. Зрозуміло, що люди перестануть купувати продукти першої, а будуть купувати дешевші.

Вони говорили, що якби так уряд змусив усі фабрики вкоротити години праці, а також задержати старі плати, то булоб добре.

Уряд пішов їм назустріч, але натрапив на ще одну перешкоду: в східніх промислових стейтах робітнича плата далеко вища, ніж у полудне-во-західніх. Ріжниця така велика, що, наприклад той сам столяр, що заробляє в Ню Йорку $5, у тих стейтах заробив би доляра, або півтора. Та, заробляючи мало, робітники на полудневім заході фактично не гірше живуть від тутешніх робітників, а то тому, що там усе дешевше.

Але в продукції ріжниця плат таки робить велику ріжницю. Таку велику, що багато фабрик, які не могли собі дати ради тут, переносяться на полудневий захід і там виробляють свої продукти, а потім морем, або залізницею спроваджують їх сюди. Це їм виплачується.

Через те та справа така замотана, а ухвалений недавно закон про години праці і найнижчу заплату такий гнучкий, що його будуть впроваджувати ступнево. Через те і президент Рузвелт, коли був на полудневім заході, радив місцевим людям не приманювати до себе промислу з півночі дешевими заробітними платами, тільки ступнево підносити плати і зрівнювати їх з північними. Бо, приманюючи північний промисл дешевими платами, полудневo - західні стейти не піднесуть свого добробуту, ні свого рівня життя. Вони можуть тільки обнизити північний. А це не повинно бути ціллю ні одного американського стейту.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ҐОЛОС ПРО УКРАЇНСЬКУ ҐРАФІКУ

Щоденник "Il Regime Fascista" („Фашистівський режім") помістив у числі з 19. липня цікаву статтю д-ра Джачінта Тревізонна про виставу української ґрафіки.

Описавши оточення, в якому відбулася вистава української ґрафіки, що складалася з 374 праць 41 артистів, Тревізонно пише:

„Ця вистава, що на віддалі кількох днів приходить на зміну іншої вистави, вистави мап України, виявляє життєвість українського руху, який, спираючись на національних традиціях, перше антимосковських, а потім антисовєтських, намагається витворити єдину соборну незалежну державу. Мова, історія, звичаї, традиції витворюють з українського народу, що нараховує 45 міліонів душ, національний орґанізм, який помітно відріжняється серед мозаїки совєтських республик. Щоденні повстання, що про них час від часу довідується Европа, стверджують, що Україні мало пасує крівавий режім Сталіна. І творча сила мистецтва, виявлена в яскравих національних формах, що їх не змогли знищити ні поневолення, ні переслідування царату й большевизму, це недвозначно виявляє. На берегах Чорного моря Україна представляє націю середземноморської цивілізації, уніятської чи православної релігії, з традиціями, що навязуються до латинства — за посередництвом давне-римських кольоній над Чорним морем, де Овідій прожив стільки років на вигнанні і де рештки імперії віднаходяться в будівлях, у монетах, у ріжних речах і зброї, що знаходяться при розкопах. Не залишилися без сліду й політичний та економічний вплив римської імперії Сходу (Царгород), що поширював тут церковну орґанізацію, ані комерційні впливи Фльоренції та морських республик Ґенуї і Венеції.

„Як наслідок і твір усіх цих традицій впродовж століть зробили Україну антитатарською, антимосковською й антисовєтською, виникло народне мистецтво, образове й особливо будівельне, що його найкращі зразки й форми ми могли подивляти в альбомі Папської Семинарії св. Йосафата, виставленому в помешканні вистави, а також у чисельних рисунках деревляних церков у стилі українського барока, що їх виставляли тут такі артисти як Анистимів, Кульчицька, Лісовський, Лушпинський, Тищенко й інші.

„Перше, ніж говорити широко про виставу і твори, на ній виставлені, треба підкреслити, що, не зважаючи на цілком особливі політичні умовини, в яких знаходиться Україна, її мистецтво зазначається цілком ориґінальним характером.

„Розвиток ґрафічного мистецтва, як і в Італії, був завжди тісно звязаний з розвитком мистецтва книги, що, в порівнянні з московщиною, дійшов в Україні значних розмірів. Тут у першу чергу приходиться відмітити впливи Царгороду, бо звідти поширились у великому князівстві Київському релігія, письменство і культура; але пізніше і понад тими византійськими впливами панують впливи барока, що звязується з найчистішими традиціями українського мистецтва, безпосередньої доньки мистецтва італійського".

Спиняючись потім над ролею Венеції й Ґенуї й перебільшуючи їх значіння в історії українського мистецтва, Травезанно згадує про „чудові палати, як Козелецька коло Чернигова італійського архітекта Растреллія", про „церкву Мазепи в Києві" і про „палату в Батурині".

„Впливи італійського барока в Україні, зазначає він далі, були значніші, але й італійські артисти, навіть такий, як Растреллі, в свою чергу підпадали під впливи місцевого українського народнього мистецтва, що знаходило в такий спосіб нові й ориґінальні форми. Породжене злиттям цих двох впливів, Византії й італійського барока, українське мистецтво відбуває й у своїх модерних формах їх заложення й техніку.

„Ці риси виявляються дуже ясно в творах М. Кричевського, але особливо виразно й певно вони проступають у творах Юрія Нарбута, що надав нової сили ґрафічному мистецтву, звязавши його безпосередньо з так званим козацьким бароком, що знаходив своє надхнення в італійському мистецтві. Його учні, Лісовський і Ковжун (Ковжун не був учнем Нарбута. — Е. О.), продовжують традиції свого вчителя.

„Українцям дуже властивий змисл колективізму: він виявляється особливо в економічних і суспільних установах, зокрема у формах кооперації, що осягнула незвичайні наслідки спеціяльно в Галичині. І в творах Падалки ми бачимо, як сила героїчної й містичної концепції єднається з міццю будови й енерґією ліній. Особливо ми подивляли одну його ксильоґрафію, де простягнена наперед шабля провідника, контрастуючи з тісною лавою підвищених рушниць козаків у другому пляні, надає пориву й сили цілій композиції.

„Ми зауважили також деякі рисунки Геркен-Русової, особливо нариси для свята „Чорне море — наше море", де першу ролю відіграє міт „Ґарібальді в Україні" із своїм „Виїздом Ґарібальдія з українських берегів". В маленькому порті в Україні, в Таганрозі, в 1833 році Ґарібальді зустрінувся з ґенуенцем Кунею ді Онеля, який оповів йому про славну минувшину Італії і про певну будучність. Саме на берегах Чорного моря народилася в Ґарібальдія велика ідея, що примусила його увійти в звязок із Мацціні́ем і взяти активну участь у здобутті італійської незалежности. Нарис Геркен-Русової представляє момент містичного зосередження героя. І в цій символічній сцені відбивається незломна фатальна воля українського народу, що намагається звязатись із середземноморським християнським, латинським заходом, у модерному чеканні (ми сказалиб: у щоденній боротьбі! — Е. О.) свого визволення. Відбивається незнищильна сила, що, виявляючись у понадлюдському віщуванні мистецтва, засвідчує про цілком певне завтра".

Д-р Тревізонно — не критик мистецтва і „Фашистівський режім"—не мистецький, а політичний щоденник, і тому у вище наведеній статті не згадано багатьох артистів, що про них не міг би не згадати спеціяліст від мистців. Але для нас у даному випадку тимбільше цікаво пізнати ті думки, що в італійському політикові зроджує вистава нашого мистецтва.

Евген Онацький,
Рим.

О. Луговий. Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина друга

43)

Коли відділи зближилися на простір до півтораста кроків, тернівчани побачили готові до стрілу кольти і максими, що визирали з передніх тачанок східньої ґрупи. Валка з полоненими селянами пристанула, наче не довіряючи. Він неї виділився верхівець. Одначе не віддаляв далеко від своїх, а ще здалека голосно крикнув по московським:

— Яка це частина?

Тачанки без збентеженя під'їздили ближче. Ясно вже можна було розріжнювати вусаті і безвусі обличчя. На передній тачанці їхали три молодики у киреях, мабуть команданти. Могла ці бути частина пішого червоного козацтва, зорґанізованого червоною владою, та могли бути і повстанці. По убранні не розібрати.

— А ви з якої частини? — запиталися вершника з передньої тачанки.

— Особого відділу 43 радянської стрілкової дивізії — відповів він. — А ви хто?

В той час передня тачанка підїхала до вершника не далі як десять кроків.

— Ось хто ми! — вихопив револьвер з кишен один з тих трьох і в туж мить стрілив у нього. Вершник, не писнувши, повалився, а перестрашений кінь рванув назад, волочучи вершника по полі. Стріл був очевидно сиґналом. Без ніякої команди повстанці відкрили на валку рясний вогонь. Захоплені несподіваним нападом червоні кинулися в розтіч, та скоро спамяталися: одні кинулися завертати вози, інші відстрілювалися. Затакав червоний скоростріл.

Погоничі і полонені вмить зорієнтувалися, з ким мають діло. Розкочилися з дороги і попадали на землю. Своїх скорострілів повстанці не вживали; шкодували селянських коней. Та коли червоні кинулися втікати до села, наздогін засипали кулями і повстанські скоростріли, а їм навперейми перерізала шлях частина тачанок. Кинулися тоді до лісу. Звідти повитав утікачів скоростріл тернівчан, що зорко слідкували за ходом бою. Тоді червоні попадали і вперто відстрілювалися. Не милували нікого вони, тож знали, що і їм не буде помилування. Старалися якнайдорожче продати своє життя, бо някого виходу не бачили.

Бій затягявся. Полонені і погоничі хильцем, або й повзучи, вибиралися з терену бою в безпечніше місце, щоб не попасти під кулі, як не ворожі, то своїх невідомих визвольників. Повстанці захопили вже всю валку, але й оточені з усіх сторін червоні ще відстрілювалися. Кілька червоних добігали до лісу. Звідти вискочили тернівчани... Хвиля — і червоні полягли трупом. Решта відбивалася ще з пів години. Захоплений червоний і повстанські скоростріли заподіяли і їм кінець. За годину все стихло. Ворог був знищений до одного; але перепало немало і повстанцям: пять убитих і поверх півтора десятка поранених свідчили про стійкість і високу бойову вартість знищеної ворожої частини.

Стали приводити в порядок валку. Кілька возів були перевернені з поломаними у замішанні частинами. По дорозі валялися мішки з одежею, збіжжям та іншим селянським добром. Четверо коней покалічено; одного так, що стрілом у голову довелося скоротити його муки.

Селяни посходилися на дорогу. Дякували своїм визвольникам, та не знали, хто вони і звідкіль, як взялися тут. Повстанці відпекувалися від розпитів.

— Хіба не бачите хто?... Адже одною мовою говоримо... Українці...

— Та одною... Алеж хто ви? Хто у вас начальником? Може Петлюра?

— А, — зневажливо махав рукою розпитуваний повстанець. — Напетлюрив уже досить той Петлюра... Петлюра зо своєю державою на колесах у Польщі десь сидить... Даремні надії на нього покладаєте. Ми не маємо часу на балачки. Якої бісової віри лізете? Ось ідіть до отамана, розпитуйте — показували на трійку, що обходила поранених. — Нам ніколи.

Повстанці сумно зносили на вози своїх побитих. Знайденими шматками селянського полотна перевязували поранених, старалися затамувати їм кров. Перед годиною суворі, немилосерні до ворогів, повстанці змінилися на лагідних няньок своїм товаришам. Надійшли команданти — один, може 16—17 літній хлопчак, також поранений, з обвязаною головою.

— Гарно справились, отамане! — говорив здоровий з військовим виглядом, може 30-літній чоловік до другого, найбільш 22-літнього русявого молодика.

— Не зле... Могли мати багато більше страт... Але мені здається, що ми мали якусь незнану поміч... Як думаєш, товаришу Луганський?

— І мені здається, що на червоних хтось стріляв з лісу. І то зо скоростріла — відповів поранений хлопчак.

— Треба би переконатися, оглянути ліс, пане сотнику, — сказав отаман другому старшині.

До командантів у той час підійшов дід, що впав був у Тернівці, а за ним гурт полонених... Приглядався до командантів і похитував сивою головою.

— За когож ми маємо Богу молитися, кому дякувати, панове отамани? — питав дід зворушено.

— За Україну моліться. За народ! — була відповідь. — А ми ті, що підняли зброю за волю і право нашого краю. Нас тисячі...

— Пане отамане! Скажіть нам своє імя! Щоб і діти знали, хто спас їх батьків від певної смерти — просили полонені.

— Моє імя? Я маю їх кілька... Тепер і свої і вороги звуть мене Чорним — відповів русявий молодик.

— Отаман Чорний?! — понісся шепіт між селянами.

Отаман тимчасом звернувся до свого товариша:

— Пішліть по хлопців, пане сотнику, нехай розглянуть ліс.

Названий сотником старшина пішов виконувати розпорядження. Та вже нікого не треба було нікуди посилати. З лісу висипали тернівчани. Почали, жваво розмовляючи, показувати руками на дорогу. Підійти ближче певно не рішалися. З дороги замахали їм шапками, прикликували до себе. Тернівчани підійшли несміло. До них підійшов Чорний:

— Дякую вам, хлопці, за поміч! — заговорив він лагідно. Колиб вас не було в лісі, то ворог висмикнувсяб нам з рук. Ви заощадили нам багато праці, а може й страт...

Хлопці порозуміли, що з ними говорить отаман.

— Та ми, пане отамане, самі хотіли їх зліквідувати, але несподівано ви попередили нас.

— Звідкиж ви хлопці? — питав отаман, приглядаючись. — Ваші обличчя мені знайомі...

— З цього села! — відповідали осмілівши.

— З Тернівки?!... І не пізнаєте мене? — усміхаючись, питав отаман далі. — Невже три роки так змінили мене до непізнання?...

Тернівчани стали придивлятись уважніше... Стискали плечами, переглядалися, та пізнати не могли.

— То не пізнаєте? — сумно усміхався отаман. — Я також з Тернівки.

— Господи! — похопився один. — Таж це Василь! Василь Омеляненко!

Глітно стало коло отамана. Тернівчани наперебій посунули до нього, стискали руки, дивилися, наче на героя з байки. Поки заспокоїлися, проминуло добрих чверть години.

— Ну, а мене, хлопці, також пізнаєте? — звернувся до хлопців сотник, коли вже трохи заспокоїлось.

— Бачили десь... — відповідали ті. — Але де, не пригадаємо.

— Яж був командантом вашого села, коли до вас прийшли денікінці...

Дійсно, це був колишній денікінський сотник, тепер заступник отамана Чорного.

(Дальше буде)

Ще страшніше.

— Це мусить бути страшне для актора грати 3 місяці одну й ту саму ролю?

— Але ще страшніше бути жонатим і 3 роки не відігравати жадної ролі!

Питання.

Одна пані скаржиться, що не має дітей.

— Всі мої кревняки мають дітей, дехто двоє, дехто троє, четверо, а в мене нема.

На те каже хтось:

— А ваша мама мала діти?

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЖІНКА ПЕРША.

Данська 19-літня дівчина Джені Камерсгард зайшла передминулої середи в Балтійське море коло Ґедсера й переплила до Німеччини коло міста Нінгагена. Була вона у воді 40 годин і 9 мінут і за той час переплила коло 37 миль. Доконавши свого подвигу, пливачка сказала при виході з моря, що вона не чує умучення.

Такі захоплені були данці цим пливацьким подвигом, що приїзд голяндської княжни до міста Ґедсера мусів уступити новинці про пливачку.

І нема чому дивуватися. Тут панна Камерсгард доконала не річ, яку вже доконували чоловіки, але вона була взагалі першою людиною, що на таке важилася. Вчилися звичайно жінки від чоловіків; тепер жінка зробила таке, що чоловіки могли би вчитися від жінки.

ЖІНКИ РІВНІ?

З того, що данська пливачка переплила за дві майже доби море, можуть деякі жінки зробити висновок, що жінки під кожним майже оглядом можуть дорівняти чоловікам.

Та чи оправданий був би такий висновок? Що саме доказує подвиг панни Камерсгард?

Чи не було би розумніше сказати скромно, що жінки при відповідному вихованні й нагодах могли би надіятися рівнятися з чоловіками?

ЧИ ЖІНКА ДОРІВНЮЄ ЧОЛОВІКОВІ В ОРГАНІЗАЦІЇ?

Приходить мені це питання на думку тепер, коли в Рідному Краю польська влада розвязує жіночу організацію.

Коли в Рідному Краю жінки не можуть розвивати своїх організацій через насильну політику чужих окупантів, то чи не можуть українські жінки дорівняти чоловікам в організації в Америці, де уряд не ставить жіночим організаціям просто ніяких спеціяльних перешкод?.

Та чи так воно є?

ЧОМУ НЕ ДОРІВНЮЮТЬ?

Здається, що навіть серед жінок не знайдуться такі, що на це відповідять потверджуючо. А коли так, то чому так воно є?

Розмовляючи з жінками про жіночі організації, я довідався про річи, які кидають трохи світла на це питання: чи можуть жінки дорівнювати чоловікам в організованости?

В одному жіночому товаристві одна жінка, як її просили приступити до товариства, сказала: „Я приступлю до товариства, але лише тоді, як ви мене зробите касієркою, бо я до нікого не маю довіря!" Таке сказати міг би може й чоловік, але в товаристві певно не знайшлиб чоловіки, які хотіли би вибрати його касієром тому, тому, що він до нікого не має довіря, лише до себе самого. Такого чоловіка чоловіки вважалиб за розвезену дитину і його до організації не тягнулиб (хіба з організації).

У жінок сталось інакше: ця жінка, що не вважала нікого достовірною особою в грошевих справах, стала касієркою.

УСТУПЧИВІСТЬ, ЧИ ЩОСЬ ІНШЕ?

Здавалосяб може, що жінки тут проявили зовсім розумну уступчивість. Здавалосяб, що завдяки цій уступці вони зискали тут членку, а в іншім подібнім випадку іншу. Здавалосяб, що така уступчивість пособляє розвиткові товариства.

Та життя показує інакше. За панею касієркою пішли інші жінки: як вільно одній жінці ставити умову товариству, що або ви мене виберіть касієркою, а ні то я до товариства не приступаю, то чому не вільно іншим жінкам ставити собі своїх умов?

Наприклад, коли в товаристві поставлено внесок дати якусь суму на українську участь у світовій виставі й справа перейшла більшістю голосів, чотири жінки з меншости заявили, що як гроші будуть дані, то вони виступлять з організації. Звісно, як уступчивість добра, то чому не уступити тут? Чому не вволити волю 4 жінок? Одначе тут показується, що інші жінки, себто ті, що стоять за більшість, заявляють, що як їх ухвала не буде виконана, то вони не мають чого оставатися в організації.

Отже організація вже стоїть перед загрозою утратити 4, а може навіть більшости своїх членок. Ясно, що ця так звана жіноча уступчивість організації на здоровля не виходить.

ПО ПЛОДАХ ДЕРЕВО.

Я виразно говорю про „жіночу" уступчивість, бо, як мені здається, чоловіки на таке не пішлиб.

Звісно, і в чоловічих організаціях буває таке, що один ставить один внесок, а інші інші, та що остаточно один внесок переходить, а інші падають. Буває в чоловічих організаціях навіть таке, що невдоволені з рішення більшости члени з меншости виступають з товариства. Одначе я ще не чував, щоб члени чоловічої організації, котрих внесок перепав, домагалися невиконання ухвали більшости й грозили наперед виступленням з організації на випадок виконання.

Не домагалисяб чоловіки такого мабуть тому, бо вони знають або відчувають, що як нині не виконається немилої їм ухвали більшости, то завтра не виконається ухвали більшости, їм милої. Чоловіки мають і більше почуття організаційної справедливости, чи того політичного розуму, що дозволяє їм догадатися наслідків такого поведення.

ЗА ЧИМ ПРИМІРОМ.

Якщо такі випадки в чоловічих організаціях навіть трапляються, то вони певно трапляються так рідко, що їх можна вважати хіба рідким винятком. Такого приміру жінкам чоловічі організації певно не дають.

Звідкиж беруться такі звички в жінок?

Коли хто хоче дізнатися, звідки беруться ці шкідливі організаційні звички жінок, хай приглянеться до забави дітей. Хай, наприклад, подивиться, як діти організують забаву (одиноку майже справу, яку діти можуть організувати), наприклад, як діти вирішують питання: чого бавитися? Хто з нас не бачив дитини, що, як лише це питання піднесено, зараз горлає: „Або бавтеся всі того, що я хочу, або я до забави не йду!"?

Чи не є ця дитина зразком тієї жінки, що казала жіночій організації: „Або виберіть мене касієркою, або я до вас у товариство не йду"?

І хто в нас не бачив дитини, що, програвши підчас гри, свариться за правила гри, домагається тоді зміни цих правил так, щоб її прогри не рахувати? Чиж не є ця дитина зразком тієї жінки, що, приступивши до товариства, признала тимсамим правило, що в товаристві більшість рішає, але, програвши в якійсь справі, домагається, щоби правило „гри" змінити так, щоб рішала не більшість, але меншість?

ДЕ СОРОМ?

Як я кажу, що цього роду звички поведінки ці жінки беруть від дітей, то я цим не думаю жінок ображати.

Кожна дозріла людина колись була дитиною й колись поводилася в такий спосіб, званий дитячим способом. По довгім досвіді людина пізнає, що такі способи поведення недобрі, що вони шкідливі для людини й для товариства, і що добро співжиття людей вимагає іншого способу поведення, що звичайно називається дозрілим способом.

Кожна людина має в собі дещо з тої дитини, себто кожна людина в одній, а інша в другій справі поводиться ще як людина без досвіду, як дитина. Зрештою, як це сором, то де більший сором: чи більший сором робить той, що дитяче поведення називає дитячим, чи той, що на це гнівається, а по дитячому далі поступає?

ЧИ СОРОМНО ВІД ІНШИХ УЧИТИСЯ?

Одначе не соромлячися безпотрібно за незнання справ, яких жінка ще не мала нагоди навчитися, вона пробує їх навчитися. Як чоловіки своїм довшим досвідом переконалися, котрі способи поведення кращі, то й жінки, які не хочуть остатись на низькому ступні, що не хочуть оставатись дітьми, стараються пізнати ці висліди чоловічого досвіду.

Вчитися від чоловіків того, чого жінки не знають, нема ніякого сорому, як не буде ніякого сорому пливакам навчитися від панни Камерсгард, як плисти бурливим морем дві доби так, щоб вийти на березі і сказати: „Я умучення не чую!"

ПЕРЕПЛИЛА БАЛТИК.

Джені Камерсгард, туга 19-літня данська пливацька зірка, що переплила Балтійське море за 40 годин і 9 мінут. Вона плила з міста Ґедсер, у полудневій Данії, до міста Найнгаген у Німеччині. Проплита нею просторонь виносить 37 миль. Її вважають першою пливачкою, що доконала цього подвигу. Пливучи в ледовій воді майже дві доби, Джені живилася смаженими уграми.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ОЗОН ПАРК, Н. Й.

25-літний ювилей товариства „Вільна Україна", від. 200 У. Н. Союзу.

Наше товариство святкувало 29. травня ювилей 25-ліття свого існування обідом, концертом і балем. В год. 3. пополудні при святково прибраних столах у формі тризуба засіли члени, гості, місцеві урядники і представники головної екзекутиви, панове Р. Слободян і О. Ревюк. По відспіванні американського гимну відкрив свято предсідник місцевого відділу, В. Костишин, котрий по привитанні гостей попросив усіх стати з місць і хвилевою мовчанкою віддати честь померлим членам. Дальший провід свята він передав В. Цісикові, котрий по прочитанні короткої історії товариства по черзі представляв бесідників і концертові точки. Святкову промову виголосив член екзекутивного комітету п. Слободян, котрий сердечно витав усіх присутніх від цілого уряду У. Н. С., і радів, що дочекався бути разом з нами, та заразом повідомив нас, що саме в той час лежить убитий московською рукою вожд української армії, Евген Коновалець. В дальший бесіді він згадував про значіння організації У. Н. С., про членство, про Рідний Край та взивав використовувати свободу, якою нас наділила отся прибрана країна. Бо наш нарід у старім краю не може свобідно промовити слова. Тому нашим обовязком кожної хвилі на кожнім кроці ставати в його обороні. Бесідник також взивав членство до організування якнайбільше членства.

Концертову програму збагатили своїми виступами молоді дівчатка Малетичі з Ню Йорку, котрі відспівали пару гарних пісень, та грою на гармонії розвеселювали гостей.

Виступ українських дітей зо школи чимало розсмішив публику деклямаціями Руданського. Деклямацію англійською мовою Івана Франка, перекладу Семенини, „Бі Реді", виголосила молода членкиня, панна Е. Миськів. Промовляв до молоді англійською мовою молодий член, М. Жатковський. Ансамбль п. Скоробогача відспівав кілька вельми гарних українських пісень, за котрі публика нагородила його бурею оплесків. Сольо танець — козачок відтанцював професор українських танців Т. Ольшанський, котрий на бажання публики мусів повторити той дуже тяжкий запорозький танець.

Згадати належить, що з трьох організаторів цього товариства були присутні Іван Геба і Тимко Кузенка, котрих секретар Цісик представив публиці, і вони одержали від усіх вдячні оплески. Свято закінчено українським гимном „Ще не вмерла Україна".

На цім святі не забуто також і про збірку на народні цілі: зібрано $40.65, котрі розділено по-половині на Рідну Школу і „Просвіту" в старім краю. Зложили по $2: Р. Слободян, О. Ревюк; по $1: В. Цісик, В. Костишин, Ю. Кузів, П. Господарець, І. Геба, Ларсон, С. Шипка, С. Миськів, С. Вовк, Д. Кравець, Д. Великанович, Й. Орлян, М. Жатковський, Е. Орлян, М. Швед, Малетич, Г. Восло, М. Костишин, П. Стахів, С. Жатковський, Я. Жаткоський, С. Малафій, О. Коцопій, І. Сташків, Т. Кузенко, Г. Ватс, Моррісей, Я. Теслюк, Й. Паращук; дрібними $7.65. Разом $40.65. Ці гроші вислано до краю через Обєднання.

В. Цісик.

КОМУНІКАТ С. У. А.

Під цю пору як у централі С. У. А. так і по відділах праця трохи притихла, але незабаром скінчиться цей мертвий сезон і треба буде її знов відновити. Тому централя С. У. А. вважає за відповідне видати цей комунікат, як пригадку для членства, а вказівки для жіноцтва, яке наміряє вступити в ряди С. У. А.

В Рідним Краю поляки явно нищать працю і здобутки нашого народу, у Великій Україні большевики вбивають найменший прозяб національного життя, а тут в Америці вороги ведуть свою роботу потайки. Втискаються в наші ряди і так непомітно, але послідовно з середини нищать нашу працю, розбивають наші ряди.

С. У. А., як організація суто національна, мусить пильно стежити за цим, щоб ряди його були чисті від цього нездорового, шкідливого елементу.

Тому просимо відділи звертати увагу на це, кого приймається в члени. С. У. А. звертається з зазивом до всього українського жіноцтва ставати в його члени, бо праці перед нами багато і потрібно зосередження сил. С. У. А. просить усі громади, де є можливість оснування відділів С. У. А., відноситися в цій справі до осіб відповідальних і до праці організаційної назначених, або до самої централі С. У. А. в Ню Йорку. Ніхто не може основувати товариств і називати їх відділами С. У. А. без відома централі. Найкраще булоб, якщо можливо, запрошувати до даних місцевостей організаторок, які подавалиб усякі потрібні інформації. Тому треба звертатись на такі адреси:

Mrs. H. Stogryn, 3225 N. Bailey St., Philadelphia, Pa., організаторка на Пенсильванію і східні стейти.

Miss S. Abrahamoska, 217-219 E. 6th St., New York, N. Y., організаторка на Ню Йорк.

Mrs. K. Dilly, 111 Clover St., Fremont, Ohio, організаторка на західні стейти.

Або до централі С. У. А.: 217-219 E. 6th St., New York, N. Y.

Радіємо, що велика родина С. У. А. помножується, але рівночасно йдім назустріч потребам організації. Ряди наші збільшаються, жінки інстинктовно починають відчувати потребу організації, звязку між собою і потреби **одного визначеного шляху.** А де можна цей шлях знайти? Тільки в першій американській українській жіночій організації, а це: в Союзі Українок Америки. Бо тут членки не тільки знаходять інструкції про українську націю й культуру, а де є відділи С. У. А., то там їх організаційна праця впливає на громадянське життя наших людей. Таким шляхом американці і чужинці пізнають потребу познайомитися з українською справою. А це є велика користь для нас. Наші діти по школах і будуча ґенерація вже мають підготову до дальшої національної праці, бо набудуче українська молодь уже не буде мусіти вчити американських професорів, що це таке "Ukraine". Ми, українці, вже знаємо про українську долю, про сльози і кайдани, але праця С. У. А. вимагає, щоб цілий культурний світ знав про 50-міліоновий нарід і його долю. Пікніки і прогульки ніколи нам цього не осягнуть!

Українські дівчата, що кінчите школи, тут маєте надзвичайну нагоду! Запишіться самі до відділів С. У. А., а й самі вступайте з мамою. Колиж ні, то скличте 15 дівчат чисто українських родин і пішліть до екзекутиви of the Ukrainian National Women's League of America по інформацію щодо членства.

Головна управа С. У. А.

Відважний.

Продав циган коня. Питають його покупці:

— А чи не полохливий ваш кінь?

— Що? Мій кінь полохливий? — каже циган, — а кілько разів ночував він сам у стайні і не боявся.

СОЮЗ УКРАЇНОК РОЗВЯЗАНИЙ

В листі від провідниць Союзу Українок у Львові читаємо:

„Ви не маєте поняття, який жаль між жіноцвом у цілому краю, як плачуть і розпачають селянки. Хто боїться куль, той нехай сидить на припічку і не пхається в перші ряди борців, а ми українське жіноцтво, були в перших рядах національного фронту Але ми не падемо на дусі; ми не з тих, яких лякають перешкоди і яких ломлять удари. Ми вже виготовили плян, як продовжати працю. Безперечно це не буде легко створити нову організацію й згуртувати в ній усе жіноцтво, яке було в Союзі Українок. Треба рахуватися з великими трудноцями. Буде важко, тимбільше, що ми остались без преси.

„Сердешна подяка українському громадянству в Америці, зокрема Союзові Українок Америки і всім нашим американським Сестрам, за те щире спочуття й сильний відзив, що їх наше горе у Вас викликало. В цих важких часах свідомість, що Ви духом з нами, що хочете нам помогти, додає нам сил і для нас є великою потіхою.

„Ріжними дорогами дізнались ми про велику протестаційну акцію, про віча, протестаційні телеграми. Спсаибі Вам за це. Дякуємо Вам цею дорогою, бо тепер не маємо змоги зробити інакше.

„Нема слів, щоб Вам сказати, чим для нас у теперішнім положенні є матеріяльна допомога. Завішення діяльности Союзу Українок принесло втрату 8 тисяч злотих.

„Але це ще ніщо в порівнянні зо шкодою, яку понесло товариство нерез розвязання. Тепер цілий маєток Союзу Українок пропащий. Деякі наші філії (Станиславів, Коломия, Косів, Яворів, Рогатин) мали реальності й парцелі, що представляють маєток найменше 250 тисяч злотих. Крім цього пропадає ціла обстанова і бібліотека й готівка, яку забрали в цілому краю при ревізії, а що ми обчисляємо на бодай 25 тисяч злотих. Централя осталась без одного стола, крісла, без одної брошури, без нічого (6 бюрок, 4 шафи, 2 машинки до писання, столи, крісла, магазин, повний книжок і ґазет — усе пропало. Зовсім так, якби прийшов вогонь і забрав те, що чоловік з таким трудом і любовою довгі роки будував.

„Забрали все, та не заберуть нам моральних цінностей, які творив Союз Українок, і які ввійшли вже в кров і кість українського жіноцтва. Не заберуть нам Ідеї, якій ми служили і якій служитимемо далі.

„Слова не скажуть, як треба нам тепер грошевої помочи. В нещасті, яке стрінуло Союз Українок, ми не стидаємся просити наших заморських Сестер: Поможіть нам! Коли український жіночий рух у старому краю не має згинути. Ви мусите нам допомогти. Ми вже розпочали нову акцію, але до цього треба домівки, купити обстанову, приладдя, треба мати бодай одну канцелярійну силу, післати організаторок у край, видавати ґазети. Не відмовте нам своєї помочи, а ми це віддамо народньою працею, віддамо українському народові.

„При ревізії забрали нам теж усі адресарі, отже не маємо іншої дороги перепросити передплатниць „Жінки" й „Українки", що не дістають ґазет.

„Щире спасибі, і просимо й дальше нас не забувати".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ШІКАГО, ІЛЛ.

На Рідну Школу в Радехові.

В Шікаґу існує комітет, що займається поміччю Рідній Школі в Радехові. Той комітет влаштував пікнік і на нього запросив усіх тих, що походять з радехівського повіту. З розпродажу тикетів прийшло $9, а з інших річей $91.85. З того вислано $100 до управи Рідної Школи в Радехові.

За комітет: **Софія Шкраба, Марія Шевчук, Анна Древницька.**

Малий Ромцьо питає:

Якими ключами заключують договори?

Чи в демонастраціях беруть участь демони?

Скільки води є в водевілю?

Від чого померло Мертве море?

Чи море хорує на морську хоробу?

Якими зубами іржа їсть залізо?

Чиїм стриєм є Стрий?

Чи шаховий король має престолонаслідника?

Чи вбогі духом жебрають?

Хто компонує протестаційні ноти?

Чи есперанто може бути матерньою мовою?

Яким замком замикають книговоди торговельні білянси?

Чи професор, що диктує дітям задачу, є диктатором?

ПРИПЕЧАТУЄ ПОРОЗУМІННЯ.

Підчас недавньої офіціяльної візити англійської королівської пари в Франції французький президент Лебрен, витаючи королеву, поцілував її в руку.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ОЦІНКА ПРИЗНАЄ ПОТРЕБУ ФЕДЕРАЛЬНИХ ПРОГРАМОВИХ РОБІТ, А ВИКОНАНУ ПРАЦЮ ВВАЖАЄ СТАЛОЮ КОРИСТЮ.

Недавно тому переведена громадянська оцінка федеральних програмових робіт, що її випрацювали визначні громадяни з усіх шарів населення в яких 8,000 громадах, у 42 стейтах, дає повне признання за працю для безробітних, за місць уділювання їм допомоги. З того випливають добрі враження про загальний плян і діяльність Адміністрації Поступу Праці.

Одинацять народних організацій та аґентур кооперували у справі виробу оцінки, а саме, шоби переконатись про важність програмових робіт для громад, безробітнього населення і цілої нації. В кооперації брали участь такі організації: Американський Союз Плянових Урядовців, Рада Американських Інжинірів, Американський Інститут Архітектів, Товариство Американська Громада, Товариство Публичного Добра, Народнє Летунське Товариство, Відділ Навчання Дорослих Товариства Народньої Освіти, Національне Розривкове Товариство, Федеральне Бюро Публичних Доріг, Конференція Посадників Міст Злучених Держав і Адміністрація Поступу Праці.

Громадяни, котрі зладили звіти для урядових установ, були зорґанізовані у стейтові оціночні комітети. Склад тих комітетів свідчить про безпартійний характер дослідів. У склад типічного комітету входять: предсідник каледжу; бувший голова місцевої будівельної спілки; цивільний інжинір; голова стейтової Федерації Жіночих Клюбів; стейтовий урядовець Плянового Заряду; архітект; предсідник місцевої „Чембер оф Камерс"; голова Повітової Ради; предсідник Товариства Родичів і Вчителів; член стейтового законодавства; директор Бюра Публичного Добра; член екзекутиви Американського Червового Хреста і місцевий фармер. Загально були 360 таких громадян членами Стейтових Оціночних Комітетів.

Досліди стейтових комітетів спирались на обширні донесення від відповідальних льокальних урядовців з 8,000 громад.

Комітети однодушно погодилися з тим, що допомогова праця є більш пожадана від грошевої підтримки, а саме з огляду на корисні наслідки для безробітних відносно береження здоровля, моралі та знання фаху, а також на користі, які приходять з програмових праць для самих громад. Не було навіть одного противного голосу на питання такого змісту: „Чи уліпшування й услуги, віддавані на користь громадам, були їм потрібні?"

Рапорти всіх комітетів, за винятком трьох, погодилися з тім, що виконувані публичні роботи мають сталу вартість. Ці три комітети у своїх звітах роблять винятки, кажучи, що декотрі з тих робіт мають постійну вартість, а інші тільки хвилеву. Неконструктивні проекти вважаються постійною вартістю, як признають усі рапорти, крім одного. В тім однім стейті, де хліборобське населення становить подавляючу більшість, існує противна опінія відносно того роду діяльности.

Більшість погодилася з тим, що якість виконуваної праці була добра; що вона поправлялася в міру поширювання програми, одначе необхідним є дбалий нагляд для вдержання високого рівня при виконуванні праці.

Допомогова праця зберігає знання фаху безробітних людей та уможливлює їм поворот до приватної індустрії. У більшості округ це поправило фізичний стан громад та всюди розвинуло плян для цілої низки дальших праць.

Всі донесення погодилися з тим, що майже ніде не подибано, щоби програмові роботи виконувано байдуже, чи, як говориться, „на збуток часу", або тільки щоб не дарувати.

КАЧКА В БУЗЬКОВІМ ГНІЗДІ.

В селі Пензлін недалеко Гамбурґа трапилася на днях небувала й дивна подія. А саме один із робітників поправляв дах сільського дому, на якому було ґніздо бузька. Тому, що гніздо вадило йому в направі даху, робітник підійшов до гнізда і струнув його. Можна собі уявити його зчудування, коли побачив, що з гнізда випала жива качка. Тоді робітник заглянув до середини гнізда і знайшов у ньому живі каченята, яким, на щастя, нічого не сталося. Тоді робітник умістив гніздо дбайливо на давньому місці. На вістку про цю дивну подію збіглися мешканці майже цілого села, які пояснювали собі її як добре віщування для цілого села.

Ця подія про качку правдива, хоч недовірчиві читачі подумають собі, що качка на даху була собі звичайною „журналістичною качкою".

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 241, відбудуться в суботу, 6. серпня, в годині 6. ввечір, на Вест Скул Стр. Проситься всіх членів прийти на збори і напоминається довгуючих членів вирівняти свої довги. Просимо привести з собою знайомих старших і дітей, щоб вписати їх у члени У. Н. Союзу. — Уряд Тов.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Місячний мітінг Бр. св. св. Василія, від. 157, відбудеться в неділю, 7. серпня, в годині 3. пополудні, в гали У. Н. Дому, 760 State St. Взивається всіх членів прибути на час, бо є важні організаційні справи до вирішення. Буде теж справа голосування в справі злуки Згоди Олифантських Товариств. — Григорій Дячишин, предс.; Григорій Бабин, кас.; Пилип [illegible], секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(59)

Дик і Івонна маширували попереду своїх брутальних сторожів. Вони вийшли на чисту поляну, перед якою взносилися невеликі гори. В напрямі одного найвищого горбка пустилася валка дикунів. Івонна догадувалася, про що тут іде, і ціла тремтіла. Вона зуміла перехопити від дикунів, що на тім горбку вони осадовляться і зачнуть будувати свою святиню.

А коли побудують святиню, а може навіть передтим, вони старатимуться умолити свого божка людською жертвою. На ту жертву вони вже як слід приготовили Дика. Дикун, який віднайшов це відповідне місце для їх святині, йшов попереду. Показалося, що ті горбки були з каміння і рістня на них чим далі рідшала, а далі показалось цілком голе каміння.

Івонна обернулась і, побачивши рівне поле, промовила: „А що тепер Док буде робити? Він не зможе слідкувати за нами, бо на голій поляні дикуни відразу його запримітять і вбють. Він також не могтиме через те дати собі помочи. Тебе вбють, Дик, убють". „О, не журись, Івонно", відповів ніби весело Дик. „Док молодець, він знайде спосіб, як нам помогти".

А бідачисько Док робив усе, що було в його силі, щоб їм помогти. Він знав, що їм його смерти не потрібно, тільки потрібно їм помочи. Тому він і себе старався зберігати. Прийшовши до поляни, він пристанув і почав думати, що робити. Якби він пустився вслід за дикунами, то вони відкрилиб його відразу, як це передбачала Івонна. Він рішив хвильку заждати.